

การพัฒนาการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทย

สิริอร บัวระพา

วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก

คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ประเทศไทย 11150

ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail: sirior@kmpht.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนพัฒนาการของการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทย และสะท้อนแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต โดยนำเสนอภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาเวชระเบียนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ สอดคล้องกับพัฒนาการของงานเวชระเบียนของประเทศไทย แผนการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุข และคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การผลิตบุคลากรด้านเวชระเบียนในประเทศไทยเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2515 โดยกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จัดทำหลักสูตรขึ้นเพื่อให้สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรอง และเปิดการเรียนการสอนครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2518 ที่โรงเรียนเวชสถิติ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 มีการเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านเวชระเบียนครั้งแรก ชื่อหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรต่อเนื่อง) มหาวิทยาลัยมหิดล และในปี พ.ศ. 2555 มีการเปิดหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (สถาบันสมทบมหาวิทยาลัยบูรพา) เป็นหลักสูตรแรกของกระทรวงสาธารณสุข จัดการศึกษาโดยวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก สถาบันพระบรมราชชนก ในปีเดียวกันมหาวิทยาลัยมหิดลได้ปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน เป็นหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ปัจจุบันประเทศไทยมีหลักสูตรผลิตบุคลากรด้านเวชระเบียนรวมทั้งสิ้น 4 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรปริญญาตรี 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน ของสถาบันพระบรมราชชนก และของมหาวิทยาลัยมหิดล และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และหลักสูตรต่ำกว่าปริญญาตรี 1 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเวชระเบียน สถาบันพระบรมราชชนก บทความชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างองค์กรระบบบริการสุขภาพ โรคอุบัติใหม่ และการปฏิวัติดิจิทัล ส่งผลต่อบทบาทและความคาดหวังต่อบุคลากรด้านเวชระเบียน ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านระบบงานเวชระเบียน ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การเบิกจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ การให้รหัสทางการแพทย์ การบริหารจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ เพื่อให้ระบบงานเวชระเบียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยบริการสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : เวชระเบียน, เวชสถิติ, การจัดการศึกษาด้านเวชระเบียน

The Development of Medical Record Education in Thailand

Siriorn Buarapa

Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology,
Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromaratchanok Institute, Thailand 11150

Corresponding author E-mail: siriorn@kmpht.ac.th

Abstract

This article reviews the development of medical record education management in Thailand and reflects future trends in curriculum development. It outlines changes in medical record education from the past to the present, consistent with the development of medical record practices, national health workforce planning, and higher education quality. Medical record education in Thailand began in 1972, when the Department of Medical Services, Ministry of Public Health, developed a curriculum accredited by the Office of the Civil Service Commission. The first program was initiated in 1975 at the School of Medical Statistics, National Cancer Institute. In 1991, the first bachelor's degree program in medical records was established at Mahidol University. In 2012, the Bachelor of Public Health Program in Medical Records was introduced as the first program under the Ministry of Public Health and administered by the Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology, Praboromarajchanok Institute. In the same year, Mahidol University revised its curriculum into a four-year bachelor's degree program. Currently, Thailand offers four programs in medical records: three bachelor's degree programs at Praboromarajchanok Institute, Mahidol University, and Huachiew Chalermprakiet University, and one sub-bachelor's degree program, the Higher Vocational Certificate in Medical Records at Praboromarajchanok Institute. The article indicates that changes in organizational structures, health service systems, emerging diseases, and digital transformation have influenced the roles and expectations of medical record personnel. Therefore, future curriculum development should focus on strengthening competencies in medical record systems, medical and public health knowledge, medical reimbursement, medical coding, data management, and data analysis to ensure standardized and effective services.

Keywords: Medical Record, Medical Statistic, Medical Record Education

บทนำ (Introduction)

เวชระเบียน (Medical Record) เป็นสาขาหนึ่งทางด้านสาธารณสุขและการแพทย์ โดยความหมายแล้วหมายถึงระเบียนทางการแพทย์ต่างๆ ที่มีการบันทึกในทางการแพทย์ถือเป็นเวชระเบียนทั้งหมด งานที่ติดตามมาหลังจากมีการบันทึกจึงเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบสาธารณสุข โดยเฉพาะการติดตามการรักษา มาตรฐานและประสิทธิภาพการรักษา สามารถดูได้จากเวชระเบียนทั้งสิ้น ด้วยความสำคัญในลักษณะนี้เวชระเบียนจึงเป็นหัวใจของงานทางการแพทย์โดยปริยาย (Mahidol University, 2019) งานเวชระเบียนถือเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านข้อมูลเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลทางด้านการแพทย์เพื่อใช้ในการวินิจฉัยและวางแผนการรักษา (Stanfield, Cross, & Hui, 2011) อีกทั้งเป็นจุดเริ่มของการให้บริการในสถานบริการสุขภาพทุกระดับ เพราะงานเวชระเบียนจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้มารับบริการทุกราย นอกจากนี้ยังถือเป็นหน่วยงานที่เป็นหัวใจสำคัญในการให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เนื่องจากผู้มารับบริการในสถานบริการสุขภาพทุกรายจะต้องผ่านหน่วยงานเวชระเบียนเป็นลำดับแรก การแบ่งงานเวชระเบียนนั้นสามารถแบ่งตามหน้าที่สำคัญประกอบไปด้วยงานเวชระเบียน งานเวชสถิติ งานให้รหัสโรค และงานคอมพิวเตอร์ด้านเวชระเบียน (Youthao, 2017) โดยปัจจุบันได้มีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในระบบสุขภาพและระบบงานของโรงพยาบาล ระบบงานเวชระเบียนจึงมีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Medical Records: EMR) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วย การบริหาร การวิจัย การปรับปรุงคุณภาพ และการเบิกจ่ายของหน่วยบริการ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลที่อยู่ใน EMR เพื่อหลีกเลี่ยงการตีความที่คลาดเคลื่อน (Garba & Harande, 2018)

เพื่อส่งเสริมการผลิตบุคลากรด้านเวชระเบียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยบริการด้านสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนพัฒนาการของการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทย วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการศึกษาด้านเวชระเบียนกับบริบทของระบบบริการสุขภาพ แผนการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุข และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสะท้อนแนวโน้มและเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรด้านเวชระเบียนในอนาคต โดยศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Document Analysis) ทบทวนเชิงประวัติศาสตร์และเชิงนโยบาย (Historical and Policy Review) ซึ่งกำหนด ขอบเขตการศึกษา กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทย ครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มมีการผลิตบุคลากรด้านเวชระเบียน รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรและเอกสารทางการศึกษาด้านเวชระเบียนเอกสารนโยบาย แผนการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุข งานวิจัย บทความวิชาการ

หนังสือ และรายงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารจากหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนและหน่วยงานด้านสาธารณสุขจนถึงสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเรียบเรียงลำดับพัฒนาการของการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียน วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงตามบริบทของระบบบริการสุขภาพ และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต สรุปเนื้อหาการศึกษาในเชิงพรรณนา พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสะท้อนแก่สถาบันที่จัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยบริการด้านสาธารณสุขต่อไป

เนื้อเรื่อง (Content)

เวชระเบียน มีความหมายตาม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ว่า "เวชระเบียน" มาจากคำสองคำ คือ เวช มาจากภาษาบาลี เวชช แปลว่า หมอรักษาโรค" และระเบียน แปลว่า ทะเบียน แบบซึ่งทะเบียน แปลว่า บัญชีจัดลักษณะจำนวนคน จำนวนสัตว์ หรือจำนวนสิ่งของตลอดจนการงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลตั้งไว้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนพลเมือง ทั้งนี้ในประเทศไทยคำว่า เวชระเบียน (Medical Record) ถือกำเนิดที่คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล บัญญัติคำโดยนายแพทย์ศิริพัฒน์ วัฒนเกษตร อาจารย์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญงานด้านสถิติ ซึ่งได้รับทุนจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (The Rockefeller Foundation) ไปศึกษาเพิ่มเติมทางเวชสถิติและระบาดวิทยา ให้แปลคำว่า "Medical Record" เป็น "เวชระเบียน" ตามพจนานุกรมคำว่า Medical" ตรงกับศัพท์ภาษาบาลีว่า "เวช" แปลว่า "แพทย์" ส่วนคำว่า "Record" ตรงกับศัพท์ภาษาเขมรว่า "ทะเบียน" แปลว่าบันทึก เมื่อรวมกันเป็นเวชทะเบียน แล้วออกเสียงไม่สะดวก จึงใช้คำว่า "เวชระเบียน" ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกันคือ "บันทึกของแพทย์" ซึ่งเป็นที่รับรองให้ใช้โดยคณะกรรมการของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 และเอ็ดนา เค ฮัฟฟ์แมน (Edna K. Huffman) เป็นผู้บริหารงานทะเบียน เป็นบุคคลแรกที่ศึกษาเกี่ยวกับเวชระเบียนและเป็นประธานคนที่ 7 ของสมาคมเวชระเบียนของอเมริกา ซึ่งท่านเป็นบุคคลที่อุทิศเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับเวชระเบียนอย่างแท้จริง ได้ให้ความหมายว่า เวชระเบียน (Medical Record) เป็นเอกสารบันทึกสำหรับผู้ป่วยประกอบด้วยข้อมูลที่เขียนขึ้นตามลำดับเหตุการณ์ในการวินิจฉัย การรักษา และเหตุผลในการรักษา อีกนัยหนึ่งเวชระเบียนต้องมีข้อมูลอย่างเพียงพอ เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ และถูกต้องตามกฎหมาย

ทั้งนี้จึงสรุปความหมายของคำว่าเวชระเบียนได้ว่า หมายถึงบันทึกข้อมูลการรักษา การดูแลสุขภาพ ของผู้มารับบริการในสถานบริการสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปทางประชากร ข้อมูล

ทางกฎหมาย ข้อมูลการเจ็บป่วยทั้งอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลทางคลินิก การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัย การดูแลและการให้การรักษายาบาลที่กระทำต่อผู้ป่วย ที่บันทึกโดยทีมสุขภาพที่ดูแล รักษา ผู้มารับบริการ และข้อมูลทางการเงิน (Kruasuwan, 2016) เนื่องจากเวชระเบียนมีจำนวนเพิ่มขึ้น อย่างมากตามจำนวนผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการ ก่อให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการเอกสารเวชระเบียน ที่มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณเอกสารเวชระเบียน ในขณะเดียวกันก็ยากต่อการจัดเก็บและค้นหา ที่สำคัญคือก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหายของเวชระเบียนตามมา ในปัจจุบันโรงพยาบาลหลายแห่งจึงนำระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ (Deelert & Deelert, 2022) ดังนั้นการผลิตบุคลากรด้านเวชระเบียน เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยบริการ ภายใต้กระแสของการปฏิวัติทางดิจิทัลและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทยมีมาเป็นลำดับกว่าครึ่งศตวรรษ โดยเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2515 กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำหลักสูตรขึ้น เพื่อให้สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรอง เมื่อปี พ.ศ. 2515 และเปิดการเรียนการสอนครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2518 โดยนายแพทย์สมชาย สมบูรณ์เจริญ ผู้อำนวยการสถาบันมะเร็งแห่งชาติ ร่วมกับแพทย์หญิงสมพร เอกรัตน์ จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้ริเริ่ม โดยได้รับมติรับรองระเบียบการและหลักสูตรวิชาเวชสถิติ ของกรมการแพทย์ จาก ก.พ. และกระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศใช้ระเบียบการและหลักสูตรวิชาเวชสถิติ ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2516 ได้เปิดหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร ชื่อว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชา เวชสถิติ (Certificate Program in medical Record Science) โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 88 หน่วยกิต มีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 14.5 หน่วยกิต (กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 2 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา 3 หน่วยกิต) หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 15.5 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ 53 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือก 5 หน่วยกิต มีนายแพทย์สมชาย สมบูรณ์เจริญ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเวชสถิติ แพทย์หญิงเย็นจิต ทองสมบูรณ์ เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนเวชสถิติ และอาจารย์พูนสุข พูนศักดิ์วรสาร เป็นอาจารย์ผู้ดูแลการจัดการเรียนการสอน (Kruasuwan, 2016)

ปี พ.ศ. 2530 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการรับสมัครและสอบคัดเลือก โดยใช้ข้อสอบของกระทรวงสาธารณสุขและเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โรงเรียนเวชสถิติจึงได้ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้สมัครและเปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นระบบหน่วยกิต คณะอนุกรรมการโรงเรียนเวชสถิติ และคณะกรรมการที่ปรึกษาจึงได้มีมติให้ทำการประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชสถิติเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยคำสั่งกรมการแพทย์ ที่ 36/2530 เรื่องแต่งตั้งคณะอนุกรรมการโรงเรียนเวชสถิติ ให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนงานดำเนินการและประเมินผลการศึกษา

และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เวชสถิติ โดยมีรายนามคณะกรรมการโรงเรียนเวชสถิติ ได้แก่ นายแพทย์สมชาย สมบูรณ์เจริญ ผู้อำนวยการสถาบันมะเร็งแห่งชาติ และผู้อำนวยการโรงเรียนเวชสถิติ ประธาน อนุกรรมการ และมีอนุกรรมการ อีก 9 คน ประกอบด้วย แพทย์หญิงสมพร เอกรัตน์ แพทย์หญิงเยาวรัตน์ ประปักษ์ขาม แพทย์หญิงศิวาลัย ธนภัทร นางสาวเอื้องฟ้า ชุนวงศ์ นางกฤษณา ศรีวรรณวิทย์ นางสาว ศิณีนารถ สนธิพงษ์ หัวหน้าฝ่ายประมวลสถิติและรายงาน นายดลชาติ ตันติวานิช เป็นอนุกรรมการและ เลขานุการ และนางสาวจริย์ สอ้ง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (National Cancer Institute, 1987) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการพัฒนาหลักสูตรวิชาเวชสถิติ เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาเวชสถิติ (Certificate Program in Medical Record Science) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2530 ชื่อประกาศนียบัตรวิชาเวชสถิติ (Certificate in Medical Record Science) ชื่อย่อว่า ป. (เวชสถิติ) (Cert. Medical Record Science) หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จัดการศึกษาโดย โรงเรียนเวชสถิติ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ มีอาจารย์จริย์ สอ้ง เป็นหัวหน้าหลักสูตร และมี จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 83 หน่วยกิต โดยการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชสถิติ ที่โรงเรียนเวชสถิติ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2536 เมื่อกระทรวงสาธารณสุข มีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนา กำลังคนด้านสาธารณสุข และมีประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2536 เรื่อง โอนกิจการทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณบางส่วนราชการในกระทรวงสาธารณสุข ไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (Kruasuwan, 2016)

สืบเนื่องจากการจัดตั้งสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขนั้น จึงมีการจัดตั้งวิทยาลัย เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขขึ้น เพื่อรับผิดชอบดูแลและการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ต่าง ๆ วิทยาลัยฯ ได้รับโอนย้ายกิจการ อำนาจหน้าที่ ของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งหมด 10 แห่ง (10 หลักสูตร) ได้แก่ โรงเรียนเวชสถิติ โรงเรียนพนักงานเภสัชกรรม โรงเรียนพนักงาน วิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิชาพยาธิวิทยา โรงเรียนเวชสถิติ โรงเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ โรงเรียน พนักงานทันตกรรม โรงเรียนพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิชาโลหิตวิทยาและธนาคารเลือด โรงเรียนเซลล์วิทยา โรงเรียนรังสีการแพทย์ และโรงเรียนเจ้าพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยในช่วง ปีพ.ศ. 2537-2541 วิทยาลัยฯ ได้ขอใช้สถานที่ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยศเส กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ตั้ง และประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยรามคำแหงในการจัดการเรียนการสอนวิชา พื้นฐานทางด้านการศึกษาทั่วไปและวิทยาศาสตร์พื้นฐาน โดยจัดเป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง กระทรวงสาธารณสุขกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 - 2541 ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2539 วิทยาลัยฯ ได้รับชื่อพระราชทานชื่อภาษาไทยต่อท้ายจากชื่อเดิมจากพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (รัชกาล ที่ 9) เป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก และให้ประทับสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ที่ป้ายชื่อวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2539 ต่อมาวิทยาลัยได้รับพระราชทานชื่อภาษาอังกฤษ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2542 (Kanchanaphishek Institute of Medical and Public Health Technology, 2025a)

ปี พ.ศ. 2534 มีหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านเวชระเบียน เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย โดย อาจารย์ดลชาติ ตันตวานิช ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านเวชระเบียนเป็นท่านแรกของประเทศไทย และเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชสถิติในขณะนั้น ได้ผลักดันให้มีการเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านเวชระเบียนขึ้นในประเทศไทย แต่ด้วยกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถประสาทปริญญาบัตรได้ จำเป็นต้องไปขอเป็นสถาบันสมทบกับมหาวิทยาลัย จึงได้ไปหารือและขอความร่วมมือกับหลายแห่ง ทั้งนี้ ดร.วราภรณ์ เอี้ยวสกุล รพ.รามาริบัติ ได้แนะนำให้ไปประสานที่โครงการการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมี ดร.ณรงค์ เทียนสงค์ เป็นผู้อำนวยการ ขณะนั้น ท่านแนะนำให้ไปประสานภาควิชาชีวสถิติ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมี นายแพทย์เทพพนม เมืองแมน เป็นคณบดีในขณะนั้น ระหว่างนั้นได้มีการประสานกับคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และท้ายที่สุด ศาสตราจารย์ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ผู้อำนวยการ โครงการการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยมหิดล ในขณะนั้น เห็นชอบและยินดีต้อนรับผลิตขอบหลักสูตร จึงได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรต่อเนื่อง) เป็นหลักสูตรแรกของประเทศไทย เปิดสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2534 (Kruasuwan, 2016) มีรองศาสตราจารย์ ดร. นฤนันท์ สุริยมนี ร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นักรบ ระวีการณ เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพเวชสถิติเข้าศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรต่อเนื่อง) ได้ปรับเปลี่ยนการพิจารณาคุณสมบัติการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น และย้ายมาอยู่สังกัดภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (Youthao, 2013)

ปี พ.ศ. 2537 วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ได้พัฒนาหลักสูตรด้านเวชระเบียน เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชระเบียน (เวชสถิติ) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านเวชระเบียน (วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน มหาวิทยาลัยมหิดล) โดยมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 90 หน่วยกิต (Kanchanaphishek Institute of Medical and Public Health Technology, 1994) ในปี พ.ศ. 2547 มีการพัฒนาหลักสูตร เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชระเบียน

จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 22 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 57 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (Praboromarajchanok Institute, 2004) และต่อมา ปี พ.ศ. 2556 ได้พัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเวชระเบียน จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต มีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากเดิม โดยประกอบด้วยหมวดวิชาทักษะชีวิต จำนวน 21 หน่วยกิต หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ 58 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 6 หน่วยกิต ทั้งนี้มีหน่วยกิตกลุ่มรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ 15 หน่วยกิต ซึ่งหน่วยกิตของรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพไม่นำไปคิดเป็นหน่วยกิตรวมของหลักสูตร (Praboromarajchanok Institute, 2013)

ปี พ.ศ. 2555 วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก สถาบันพระบรมราชชนก ชื่อย่อ วทก. เปิดหลักสูตรด้านเวชระเบียนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรแรกของกระทรวงสาธารณสุข ชื่อหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน เป็นหลักสูตรใหม่ ปี พ.ศ. 2554 เปิดรับนักศึกษาครั้งแรกในปีการศึกษา 2555 โดยเป็นสถาบันสมทบของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งอยู่ที่อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยการนำของอาจารย์บังอร ดวงรัตน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ อาจารย์ชัยวัฒน์ พันธุ์ศรีมี รองผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในขณะนั้น (Kruasuwan, 2016) โดยมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 140 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 104 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (Praboromarajchanok Institute, 2011) ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่อนุญาตให้มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง 2 ปี โดยเริ่มรับนักศึกษา ในปี พ.ศ. 2555 (Youthao, 2013) นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศการแพทย์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 เปิดสอนที่วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยรังสิต และในปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยมหิดลได้เปิดหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเวชสารสนเทศ (Kruasuwan, 2016)

ปี พ.ศ. 2560 วทก. ได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) สถาบันสมทบมหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. 2556 ได้กำหนดให้วิชาชีพการสาธารณสุขชุมชนเป็นวิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน ซึ่งสาขาวิชาเวชระเบียนไม่ได้เป็นสาขาย่อยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ

การสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. 2556 โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 139 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 103 หน่วยกิต แบ่งเป็น หมวดพื้นฐานวิชาชีพ 39 หน่วยกิต และหมวดวิชาชีพเวชระเบียน 64 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต โดย วทก. ได้ใช้หลักสูตรนี้เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 จนถึงปีการศึกษา 2563 (Praboromarajchanok Institute, 2018a) ในเวลาเดียวกันได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาทักษะชีวิต 21 หน่วยกิต หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ 58 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (Praboromarajchanok Institute, 2018b) ต่อมาในปี พ.ศ. 2564 สถาบันพระบรมราชชนก มีระเบียบสถาบันพระบรมราชชนก ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562 วทก. จึงปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน ของสถาบันพระบรมราชชนก (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 135 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 99 หน่วยกิต แบ่งเป็น หมวดพื้นฐานวิชาชีพ 38 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพเวชระเบียน 61 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต (Praboromarajchanok Institute, 2021a)

ในปีการศึกษา 2565 สถาบันพระบรมราชชนกออกประกาศ เรื่อง การรับสมัครและคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีการศึกษา 2565 โดยการเทียบโอนผลการเรียน ตามประกาศของสถาบันพระบรมราชชนก เรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการเทียบโอนรายวิชา และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2564 รับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรืออนุปริญญาทุกสาขา หรือปริญญาตรีทุกสาขา เข้าศึกษา ซึ่งหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน วทก. ใช้หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการ ซึ่งมีศิษย์เก่าและผู้ปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนในโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2565 และ 2566 Praboromarajchanok Institute, 2021b) ปี พ.ศ. 2565 วทก. ได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเวชระเบียน เป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 โดยมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต และมีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง 21 หน่วยกิต หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ 58 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (Kanchanapisek College of Medical Technology and Public Health, 2022)

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน จัดการศึกษาด้านเวชระเบียนขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ได้จัดการศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติโรงพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565) เป็นหลักสูตรทางวิชาการ มีระยะเวลาศึกษา 4 ปี ซึ่งมีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 22 หน่วยกิต และวิชาเลือก 8 หน่วยกิต) วิชาเฉพาะ 90 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต (Huachiew Chalermprakiet University, 2024)

จากการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทยที่ดำเนินการมาแล้วกว่าครึ่งศตวรรษ โดยเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ ก.พ.รับรอง และเปิดการเรียนการสอนครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2518 ในหลักสูตรประกาศนียบัตรเวชสถิติ เปิดสอนที่ โรงเรียนเวชสถิติ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ ต่อมาปี พ.ศ. 2534 มีการจัดการเรียนการสอน ด้านเวชระเบียนในระดับปริญญาตรีครั้งแรกในประเทศไทย ชื่อหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เวชระเบียน (หลักสูตรต่อเนื่อง) จัดการเรียนการสอนโดยโครงการศึกษาต่อเนื่อง คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และในปี พ.ศ. 2555 ได้เปิดหลักสูตรปริญญาตรีด้านเวชระเบียนเป็น ครั้งแรกของกระทรวงสาธารณสุข ชื่อหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (สถาบัน สมทบมหาวิทยาลัยบูรพา) เปิดสอนที่วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก สถาบันพระบรมราชชนก และในปีเดียวกันมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรปริญญา ตรี 4 ปี ชื่อหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน จัดการเรียนการสอนโดยคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 หลักสูตรปริญญาตรีด้านเวชระเบียนของ สถาบันพระบรมราชชนก ได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน และใช้ชื่อหลักสูตรนี้มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ หลักสูตรวิทยาศา สตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศการแพทย์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 และในปัจจุบันได้มีหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้น ชื่อหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเวชระเบียนและ เวชสถิติโรงพยาบาล ซึ่งจัดการศึกษาโดยคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ ทั้งนี้ถือเป็นการตอบสนองความต้องการบุคลากรด้านเวชระเบียนของหน่วยบริการ สาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชนได้ โดยสถานการณ์ในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ด้านเวชระเบียนในประเทศไทยจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันพระบรมราชชนก มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ดังข้อมูลที่คุณผู้ศึกษารวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลการ จัดการศึกษาด้านเวชระเบียนของหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบันไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยในปัจจุบัน

รายการ	สถาบันพระบรมราชชนก		มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ชื่อหลักสูตร (เต็ม)	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2565 (ปรับปรุง พ.ศ. 2565)	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564)	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565)	หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติ โรงพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565)
ชื่อปริญญาและสาขาวิชา - ชื่อเต็ม (ภาษาไทย)	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเวชระเบียน	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เวชระเบียน)	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติ โรงพยาบาล
- ชื่อย่อ (ภาษาไทย)	ปวส.วช.	วท.บ. (เวชระเบียน)	วท.บ. (เวชระเบียน)	วท.บ. (การจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติโรงพยาบาล)
- ชื่อเต็ม (ภาษาอังกฤษ)	Diploma of Medical Record	Bachelor of Science Program in Medical Record	Bachelor of Science (Medical Record)	Bachelor of Science (Hospital Medical Records and Medical Statistics Management)
- ชื่อย่อ (ภาษาอังกฤษ)	Dip. Of Med. Rec.	B.Sc. (Medical Record)	B.Sc. (Medical Record)	B.Sc. (Hospital Medical Records and Medical Statistics Management)
วุฒิที่ได้รับหลังสำเร็จการศึกษา	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี
ประเภทหลักสูตร	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	ปริญญาตรีทางวิชาการ	ปริญญาตรีทางวิชาการ	ปริญญาตรีทางวิชาการ
ระยะเวลาการศึกษา	2 ปี	4 ปี	4 ปี	4 ปี

ตารางที่ 1 หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ต่อ)

รายการ	สถาบันพระบรมราชชนก		มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	85 หน่วยกิต	135 หน่วยกิต	131 หน่วยกิต	126 หน่วยกิต
ปรัชญาของหลักสูตร	-	เชี่ยวชาญด้านเวชระเบียน ชื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ บริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ สร้างสรรค์ นวัตกรรม ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เรียนรู้ ตลอดชีวิต	นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน เน้น ความสำคัญของ กระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แสดง ความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนลง มือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้อย่าง ลึกซึ้งด้วยตนเอง และเน้นผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)	หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการเวชระเบียนและเวชสถิติ โรงพยาบาล มุ่งสร้างนักเวชระเบียน และเวชสถิติให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ ประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านเวชระเบียน เวชสถิติ สถิติ วิทยาศาสตรการแพทย์และสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศ และศาสตร์ที่ เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนางานเวชระเบียน และเวชสถิติ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1) มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และบริหารจัดการด้านเวชระเบียน อย่างเป็นระบบ	1) เข้าใจหลักการจัดระบบงาน เวชระเบียนและการบริหารจัดการ งานเวชระเบียน การให้รหัสทางการ แพทย์และการตรวจสอบคุณภาพการ ให้รหัสทางการแพทย์ การจัดทำสถิติ	1) มีความรู้ความสามารถในการ ทำงานเวชระเบียน การให้รหัสโรค และรหัสหัตถการทางการแพทย์ ให้รหัสทางการแพทย์ในระบบกลุ่ม วินิจฉัยโรคร่วม (Diagnostic	1) สามารถปฏิบัติงานและบริหาร จัดการงานด้านเวชระเบียนและเวชสถิติ โดยประยุกต์ความรู้ด้านเวชระเบียน สถิติ วิทยาศาสตร์ การแพทย์และ สาธารณสุข และศาสตร์อื่น ๆ ที่

ตารางที่ 1 หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ต่อ)

รายการ	สถาบันพระบรมราชชนก		มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (ต่อ)	2) มีทักษะในการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียนที่สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพในปัจจุบัน 2.1) จัดระบบการให้บริการงานเวชระเบียน 2.2) ให้รหัสทางการแพทย์ได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามมาตรฐาน 2.3) จัดทำข้อมูลเวชระเบียนตามระบบชดเชยค่าบริการทางการแพทย์ 2.4) วิเคราะห์ และ จัดทำสารสนเทศด้านสุขภาพ 2.5) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานเวชระเบียน การให้รหัสทางการแพทย์ การชดเชยค่าบริการทางการแพทย์ และการจัดทำสารสนเทศด้านสุขภาพ	รายงาน วิเคราะห์ข้อมูล พร้อมการนำเสนอข้อมูลสุขภาพเพื่อการตัดสินใจ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานเวชระเบียน 2) บริหารจัดการงานเวชระเบียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้รหัสทางการแพทย์และตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์อย่างถูกต้องตามหลักสากล และจัดทำสถิติรายงาน นำเสนอข้อมูลสุขภาพได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและทันเวลา 3) มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนางานวัตรกรรมและวิจัยเพื่อพัฒนางานเวชระเบียน 4) แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีภาวะผู้นำ	Related Groups) ประเมินคุณภาพรหัสทางการแพทย์และเวชระเบียนคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สถิติรายงาน และจัดการระบบงานเวชระเบียนในโรงพยาบาลรัฐบาล และเอกชนได้ 2) วิเคราะห์ วิจัย นำเสนอข้อมูลทางการแพทย์และสาธารณสุขด้วยเทคโนโลยี สารสนเทศ และสถิติที่เหมาะสม 3) แสดงความตระหนักในการรับผิดชอบต่อสังคม เคารพผู้อื่น พัฒนาตนเอง ปฏิบัติ ตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพเวชระเบียน 4) แสดงความตระหนักในคุณค่าของ	เกี่ยวข้องกับด้านเวชระเบียนและเวชสถิติ 2) สามารถวิเคราะห์ และประยุกต์ความรู้ทางด้านเวชระเบียนและเวชสถิติ เพื่อปฏิบัติงานในโรงพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการด้านเวชระเบียนและเวชสถิติ วิเคราะห์และประมวลข้อมูลด้านเวชระเบียนและเวชสถิติ 4) มีทักษะการให้รหัสโรค รหัสหัตถการ และการผ่าตัด และการจัดกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม

ตารางที่ 1 หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ต่อ)

รายการ	สถาบันพระบรมราชชนก		มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (ต่อ)	3) มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานวิชาชีพเวชระเบียน และจิตสำนึกในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ	มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานเป็นทีม บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	การเป็นผู้กำกับตนเองให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) มีทักษะในการสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ และทำงานร่วมกับบุคลากรสหวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ	
	4) มีมนุษยสัมพันธ์ และทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นในบทบาทของผู้นำและผู้ร่วมงาน			
	5) มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการปฏิบัติงานวิชาชีพเวชระเบียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม คิดอย่างเป็นระบบ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเอง พัฒนางานและสังคมอย่างต่อเนื่อง			
สถานที่จัดการเรียนการสอน	วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก	วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 1 หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านเวชระเบียนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ต่อ)

รายการ	สถาบันพระบรมราชชนก		มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ
สถานที่จัดการเรียนการสอน (ต่อ)	คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวช ศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข	คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวช ศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข		
เป็นองค์กรรัฐ/เอกชน	รัฐ	รัฐ	รัฐ	เอกชน

สรุป (Conclusion)

การจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนในประเทศไทยมีพัฒนาการต่อเนื่องยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ ควบคู่กับการพัฒนาระบบงานเวชระเบียน โดยเริ่มจากการจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร เพื่อรองรับภารกิจของหน่วยบริการสุขภาพ ก่อนพัฒนาสู่การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามบริบทของระบบบริการสุขภาพ โครงสร้างองค์กรด้านสาธารณสุข แผนการผลิตกำลังคน และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการนำระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในหน่วยบริการสุขภาพอย่างแพร่หลาย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าบทบาทและความคาดหวังต่อบุคลากรด้านเวชระเบียนมีความซับซ้อนมากขึ้น ครอบคลุมสมรรถนะด้านระบบงานเวชระเบียน ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การเบิกจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ การให้รหัสทางการแพทย์ การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลด้านเวชระเบียนและข้อมูลสุขภาพ ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้น การจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนจึงควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบงานเวชระเบียนมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยบริการสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่กำหนดนโยบายด้านการผลิตกำลังคนควรกำหนดกรอบสมรรถนะหลักของบุคลากรด้านเวชระเบียนในระดับประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานเดียวกัน พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยบริการสุขภาพ และหน่วยงานกำกับระบบบริการสุขภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของระบบสุขภาพ และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบสารสนเทศสุขภาพ และระบบการเบิกจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ ในเชิงปฏิบัติ สถาบันการศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ครอบคลุมระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ การให้รหัสทางการแพทย์ การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ และความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ควบคู่กับการเพิ่มการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพ รวมถึงการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใช้บัณฑิต ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสมรรถนะที่หน่วยบริการสุขภาพคาดหวังและผลลัพธ์ของบัณฑิต เพื่อนำไปใช้ในการยกระดับการจัดการศึกษาด้านเวชระเบียนให้มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

References

- Deelert, P. & Deelert, J. (2022). Leadership with Medical Records Management in the Digital Age. *Journal of Management Science Review*, 24(2), 147-155.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/260950/174859> (in Thai)
- Garba, K. D. & Harande, Y.I. (2018). Significance and Challenges of Medical Records: A Systematic literature review. *ISST Journal of Advances In Librarianship*, 9(1), 26-31.
<https://www.scribd.com/document/666813618/IJALIBVol-9No-1June-2018CRC4KabiruDanladiGarba>
- Huachiew Chalermprakiet University, Faculty of Public and Environmental Health. (2024, June 12). *Medical record and hospital health statistics management program*.
<https://pb.hcu.ac.th/?p=3191> (in Thai)
- Kanchanaphishek Institute of Medical and Public Health Technology. (1994). *Medical record program (medical statistics)* (Rev. 1994). College. (in Thai)
- Kanchanaphishek Institute of Medical and Public Health Technology. (2022). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2022). College. (in Thai)
- Kanchanaphishek Institute of Medical and Public Health Technology. (2025). *College history*. <https://www.kmpht.ac.th/แนะนำวิทยาลัยฯ/> (in Thai)
- Kruasuwan, N. (2016). *Development administration of medical record in Thailand* [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. DSpace at Silpakorn University.
<https://shorturl.asia/pKHwt> (in Thai)
- Mahidol University, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Medical Records Section. (2019, December 16). *Medical records*.
<https://www.rama.mahidol.ac.th/medicalrecord/th/aboutus> (in Thai)
- National Cancer Institute, Vejchasathiti School. (1987). *Evaluation of the medical statistics curriculum*. Vejchasathiti School. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2004). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2004). Institute. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2011). *Bachelor of public health program in medical records: New Curriculum 2011*. Institute. (in Thai)

- Praboromarajchanok Institute. (2013). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2013). Institute. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2018a). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2004). Institute. Institute. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2018b). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2004). Institute. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2021a). *Diploma of science program in medical record* (Rev. 2021). Institute. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2021b). Praboromarajchanok institute announcement: admission and selection of individuals for undergraduate programs, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, academic year 2022 (Announcement dated June 17, 2022) (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute. (2025). *Praboromarajchanok Institute strategic development plan 2025-2027*. Institute. (in Thai)
- Stanfield, P. S., Cross, N. & Hui, H. (2011). *Introduction to the Health professions* (6th ed). California: Jones & Bartlett Publishers.
- Youthao, S. (2013). *Medical record science*. Misterkopy. (in Thai)
- Youthao, S. (2017). *Medical record administration*. Chulalongkorn University Press. (in Thai)